

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Александар I., благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити и то:

Указом од 7. фебруара 1903. године.

за начелника прве класе среза пољаничког, Градимира Ђуровића, начелника исте класе среза алексиначког, — по молби;

за начелника друге класе округа крагујевачког, Саву Јанковића, начелника исте класе округа чачанског;

за начелника друге класе округа чачанског, Љубомира Обрадовића, начелника исте класе округа тимочког, — обојицу по потреби службе;

за начелника треће класе округа пиротског, Димитрија Павловића, рачуноиспитача Главне Контроле.

за начелника треће класе округа тимочког, Илију Драгутиновића, судију јагодинског првостепеног суда, по његовом пристанку;

за начелника треће класе среза тимочког, Стапоја Петковића, начелника исте класе среза пољаничког; и

за начелника треће класе среза алексиначког, Косту Поповића, начелника исте класе среза тимочког, — обојицу по потреби службе.

за секретара прве класе начелства округа подринског Андрију Дим. Динића, писара прве класе Касационог Суда.

за комесара полицијског у Радужевцу, у рангу секретара друге класе начелства, а да прима плату из партије одређене буџетом на чиновничко особље средњих полицијских власти, Сретена Брзак, писара прве класе среза кључког.

Указом од 10. фебруара 1903. године.

за писара прве класе начелства округа крајинског Драгутина Радовановића, писара друге класе начелства округа ужичког.

за писара прве класе среза крајинског, Мирка Дуњића, средњег писара исте класе у пензији;

за писара прве класе среза пожаревачког, Петра Марића, бившег средњег писара исте класе;

за писара прве класе среза моравског, округа нишког, Војислава Марјановића, писара исте класе среза белчићког, по молби;

за писара прве класе среза подунавског, Лазара Нешића, средњег писара исте класе у пензији;

за писара прве класе среза подгорског, Косту Ђорђевића, писара исте класе среза колубарског, округа београдског, по молби;

за писара прве класе среза поречког, са седиштем у Мајдан-Пеку, Ђорђа Степића, писара исте класе, истог среза, по молби;

за писара прве класе среза поречког, Симу Ђорђевића, писара исте класе, истог среза, са седиштем у Мајдан-Пеку, по молби;

за писара прве класе среза белчићког, Мијанла Мијовића, писара исте класе среза нишког, по молби;

за писара друге класе среза власотиначког, Петра Ј. Миленковића, писара исте класе среза косаничког, по молби;

за писара друге класе среза масуричког, округа врањског, Душана Јанчића, бившег средњег писара исте класе;

за писара друге класе среза рајевског, Гају Вукмановића, писара исте класе среза крајинског, по молби;

за писара друге класе среза кључког, Светислава Пепића, бившег средњег писара исте класе;

за писара друге класе среза драгачевског, Живојина Вукојичића, бившег средњег писара исте класе;

за писара друге класе среза жичког, Тихомила Петровића, писара исте класе среза третеничког, по молби;

за писара друге класе среза белчићког, Душана Јеремића, писара исте класе среза азбуквачког, по молби;

за ванредног писара прве класе начелства округа моравског а да врши дужност писара среза темнишког и прима плату из плате овога, Светислава Катића, писара прве класе начелства округа врањског, по молби;

за ванредног писара прве класе начелства округа крушевачког, а да врши дужност писара среза расинског и прима плату из плате овога, Ивана С. Лукића, бившег полицијског чиновника;

за ванредног писара прве класе начелства округа крушевачког, а да врши дужност писара среза ражањског и прима плату из плате овога, Илију Глишића, ванредног писара прве класе истог начелства и вршиоца дужности писара среза жупског, по молби;

за ванредног писара друге класе начелства округа крајинског, а да врши дужност писара среза крајинског и прима плату

из плате овога, Божу Спасића, учитеља из Рановца;

за ванредног писара друге класе начелства округа моравског, а да врши дужност писара среза ресавског, и прима плату из плате овога, Обрада Ј. Спајића, деловођу суда општине свилајначке;

за ванредног писара друге класе начелства округа врањског, а да врши дужност писара среза пољаничког и прима плату из плате овога, Петра Стевановића, ванредног писара друге класе истог начелства и вршиоца дужности писара среза лесковачког, по молби;

за ванредног писара друге класе начелства округа нишког, а да врши дужност писара среза нишког и прима плату из плате овога, Василија Димитријевића, практиканта начелства округа нишког;

за ванредног писара друге класе начелства округа ваљевског, а да врши дужност писара среза посавског, у истом округу, и прима плату из плате овога, Витомира Николића, практиканта среза поцерског;

за писара друге класе начелства округа подринског Драгутина Радосављевића, бившег писара начелства исте класе; и

за писара друге класе начелства округа рудничког, Јована Богдановића, писара исте класе начелства округа ваљевског, по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих Дела, П.№ 3397 у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом од 31. јануара 1903. године, а на основу члана 10 закона о општинама одобрено је решење Државног Савета које гласи:

да се села: Влашка, Амерић и Рајковци, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине влашанске, а села Мала Врбица и Младеновац од општине међулушке, па да прво село образује засебну „општину влашанску“, друго и четврто „општину америћску“, а треће и пето село „општину младеновачку“, све у срезу космајском, округа београдског.

да се села: Кнежица, Каменово и Забрђе, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине петровачке, у срезу млавском, округа пожаревачког, па село Кнежица да образује за себе општину под називом: „општина кнежичка“; село Каменово да образује за себе општину под називом: „општина каменовска“, а село За-

брђе да образује, такође, за себе општину под називом: „општина забрђска“.

да се село Курјача, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине кличевачке, у срезу рамском, округа пожаревачког, и образује за себе општину под називом: „општина курјачка“.

да се село Слеччевић, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине змињачке, у срезу мачванском, округа подринског, и образује за себе општину под називом: „општина слеччевићска“.

да се село Сираково, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине мајиловачке, у срезу рамском, округа пожаревачког, и образује за себе општину под називом: „општина сираковачка“.

да се село Мала Плана, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине в. орашке, у срезу орашком, округа смедеревског, и образује за себе општину под називом: „општина мало-планска“.

да се село Забрже, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине обреновачке, у срезу посавском, округа ваљевског, и образује за себе општину под називом: „општина забршка“.

да се село Буковик, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине врбичке, у срезу јасеничком, округа крагујевачког, и образује за себе општину под називом: „општина буковичка“.

да се села Бусурић и Златово, по изјављеној жељи својих становника, одвоје од општине златовске, у срезу млавском, округа пожаревачког, па да село Бусур образује засебну општину под називом: „општина бусурска“, а село Златово за себе општину под називом: „општина златовска“.

да се село Рабровац, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине јагњилске, у срезу јасеничком, округа смедеревског, и образује за себе општину под називом: „општина рабровачка“.

да се село Водица, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине глибовачке, у срезу јасеничком, округа смедеревског, и образује за себе општину под називом: „општина водичка“.

да се село Коњаре, по изјављеној жељи својих становника, одвоји од општине орашачке, у срезу јасеничком, округа крагујевачког, и образује за себе општину под називом: „општина коњарска“.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, ПМ 2655 у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

Лекар у полицијској служби

(Наставак)

У опште може се рећи, да се тетовирања налазе само код људи, тако да се изразимо, енергичних диспозиција, које се већ изражавају у избору позива тих људи: њих налазимо највише код матроза, војника*, месара, рибара, ковача и т. д. То

* У Минхену има људи, који живе од тетовирања војника и заслужују доста кадољу регрути (20—50 пенинга за једно тетовирање).

се не објашњава тиме што енергични људи лакше снесу болове, које производи тетовирање, него у опште у њиховом карактеру је да имају на себи нешто особито, нешто што се не стиче лако. Отресите мушке природе радо се поносе таким стварима. Код женскиња наћи ћемо тетовирања само код проститутки. До душе оно се практикује и код женскиња мање образованих народа, а и у неким нашим крајевима, као нпр. у Босни, где ће се ретко у католичком становништву наћи девојка или жена да није тетовирана. Оне обично имају истетовиран крст на челу, на грудима или мишки. Ово се бесумње има приписати католичким фратрима, који су своје стадо верски заглупили.

Све ово што смо доведе казали о тетовирању важи и за зликовце. Као што мало час рекосмо тетовирања ћемо наћи код енергичнијих природа: убица, разбојника и т. д. а и код сладострасника, као што су педерасте. Имамо још да кажемо, да се поштен човек задовољава с неколико фигура: матроз има сидро, број година и почетна слова свог имена, војник мач или топ, месар нож и секиру и т. д. (све то већином на руци до лакта). Непоштеном човеку није то доста, већ се кити чинећи алузије на свој злочин, обележава руку знацима, који прете некое осветом, или у којима себи претскажује рђав завршетак живота (нпр. „свршићу на вешалима“). Поковарени људи тетовирају се чак по скривеним деловима тела:

Да се пак међу енергичним и морално палим људима налази много злочинаца са свим је природно, и према томе ако су многи злочинци тетовирани, онда је просто исти узрок (неморална диспозиција) имало два дејства (тетовирање и злочин). То је сва веза између тетовирања и злочинца, али она за то за нас није индиферетна, и свако тетовирање притвореника мораће нас заинтересовати.

Али да се не тетовирају само злочинци и злочиничке природе доказује пре кратког времена обележани факат, да је данас међу младим енглеским племићима с престола наследником на челу, највећа мода тетовирати се. Али то се код њих не врши на прост начин усипаним иглама, већ помоћу нарочито за то удешеног апарата, да се не би осећали болови.

Да је овај обичај још из давнашњих времена доказује та околност, да је Карло Блинд изнео да су за њ знали чак и стари Германи; код Трачана сматрало се оно као обележје племства, а 787 забрањен је овај „безбожнички“ обичај.

г) Код умно болесних.

Једно од понајважнијих питања је такође, у којим случајевима је иследник обавезан да неког окривљеника или особито важног сведока представи психијатрима. Само се по себи разуме да ће се лекару упутити човек који је очигледно луд, блесаст, који видно пати од меланхолије итд., но то се чинило и пре сто година дана; али развиће правне и медицинске науке захтева данас, да се обрати пажња и на такве умоболне, које сваки лајк не би као такве познао, и да се спречи да се не казне у истини болесни људи за оно што су у свом лудилу починили. Само крајњом брижљивошћу и строгом савешћу можемо попра-

вити један део тих ужасних грехова из ранијих времена, кад су небројена умно болесна створења доста пута најсуровије кажњавана само с тога што се мислило да су дело учинила из пакости или особите поковарености.

Посматрајући тачније ове тешке и жалосне односе човек готово долази до убеђења, да би ваљало испитати душевно стање сваког окривљеника, сваког сведока, који је важан и ако нема других исказа осем његових. Само разлози целисходности, потреба да се уштеди новац и време сметају нам, те не можемо уводити такву обавезну истрагу. Али пошто не можемо то чинити, онда нам налаже наука, савесност и хуманост, да бар не поступамо тесногрудно, ако нам се у души појави макар и најлакша сумња о томе, да ли је неки окривљени урачуњлив или није, да мотримо на све моменте, који једног човека чине сумњивим у душевном погледу и да не презамо и опет упутити неког окривљеног психијатрима, ма да су ови раније означили за здраве неколицину других, које смо ми сматрали за сумњиве. Кад се један правник у медицинским питањима вара, за то га нико не може преткорети, а кад се по сто пута узалудно обраћа психијатру, то му онда само служи на част његовој савесности. Сваки лекар моћи ће му казати, да и стручњаци имају највећих тешкоћа доносећи суд, да ли је неко лице болесно или здраво, а сваки поштени мислилац признаје да је боље многе здраве прегледати језу ли урачуњливи него осудити једног јединог који због своје болести не може бити одговоран. Упознамо ли се са ствари из ближе, увидећемо пре свега да и овде иследник мора у извесном, знатном степену бити стручан. Он мора бити бар у толико обавештен, да не чинећи и сувише крупне грешке, зна кад ће питати психијатра. Од иследника зависи цела ствар. Ако се он кад затреба обрати психијатру, онда одговорност прелази на овога; не обрати ли се, сноси је сам иследник.

Али да би био савесан и да не би целог свог доцнијег живота себе горко корео, иследник ће боље урадити да у припитивању лекара претерује но да му се и сувише мало обраћа. Али да би опет било извесних граница и да се не би дало повода сувише изливним испитивањима, иследник је принуђен, да стекне извесну меру знања. Признајемо да то није лако, али и иследничка служба уопште није лака. Њена сва тешкоћа састоји се у томе што иследник мора да стекне многа знања, која су му пре била непозната.

Како ће иследник стећи знања, која су му потребна за овај случај има више путева. Пре свега потребно је да проучи извесан број уџбеника о судској психопатологији; ма колико да ово у почетку изгледа тешко, после неког времена човек се уведе у ствар, а нарочито ако је при руци стручњак, који ће много што шта показати и дати упутства која дела да се читају. Али све оно што иследник тако научи мртав је материјал, ако на томе остане. Мисли ли иследник озбиљно да се спреми за свој позив, онда му не остаје ништа друго до ли да седне на школску клупу и да неколико семестара слуша предавања о душевним болестима. Само кад нам се на

објекту демонстрирају и објасне поједини случајеви кадри смо, да практично и с коришћу применимо оно што смо у књигама научили и да описане појаве на праву меру доведемо. Ни најбоље књиге нису кадере да читаоцу даду тачна разумевања који степен неког појава хоће да каже писац. Говори ли се у књигама о „збуњеном погледу“, „неуредном говору“, „лаганом премисљању“ и стотинама других сличних израза, лајик ће под тим свакад разумевати или сувише много или сувише мало, т. ј. он ће или какав незначајан, збуњен поглед, као што га имају сасвим нормални људи, сматрати као сумњиви „збуњени поглед“, или ће пак мислити, да се под тим појмом разуме ужасно бечење очију итд. и сматраће многи одиста психопатички „збуњени поглед“ као сасвим нормалан. Шта је у овом погледу правилно, то иследнику може показати лекар за душевне болести на живом материјалу а не у књизи.

Најпоучнији су за иследника његови сопствени случајеви, у којима види, како лекар испитује пацијенте, где може да много што шта уочи, па онда добија и стручњачков елаборат на увиђај. Али ако иследник тај елаборат, с трудом израђено мишљење, прочита површно, и констатује да ли ту нише само „умно болестан“ или „здрав“, онда је природно да неће ни из тог мишљења нити из стотитину других извући никакве користи. А како би пак лако могао да одатле много научи! То лекарско мишљење претреса један случај, који је иследник испочетка имао у рукама, он је пацијента добио као „здравица“, у њему су се зачињали први знаци сумње, он зна шта је он сам мислио о ствари уопште и о сваком поједином симптому. Тада он добија опширно стручњачко мишљење, у коме налази оно, што је он као лајик видео, стручњачки описано и објашњено, те тиме може кориговати своје сопствено схватање. Буду ли му неки моменти нејасни и сумњиви, свакад је у могућности да се обрати стручњаку те да га овај поучи и ствар му објасни, у кратко он је у положају да из неколико случајева своје сопствене праксе толико научи, да бар зна како да ради у будућности. Наравно да је претходно потребно, да пацијента најтачније посматра, да лекарско мишљење брижљиво проучава, од стручњака тражи објашњења и да је важније случајеве проучио у књижевности.

Као основицу за његове студије у том погледу најтоплије бисмо иследнику препоручили дело професора Крафт-Ебинга: „Grundzüge der Criminal-Psychologie für Juristen.“ које би ваљало да управо на памет научи сваки иследник који влада немачким језиком и који је примио се тако тешке и пуне одговорности дужности као што је иследничка.

Знатнији стручњаци покушавали су, да иследнику олакшају у питању, кад ће да пита психијатра, на тај начин, што су побројали она обележја, која буде сумњу да је дотична личност ненормална. Тако би по мишљењу Casper Limann-а иследник морао да се посавегује са лекарем, кад постоје: 1. наследне наклоности — кад је дакле познато, да су родитељи или други сродници (чак и деца) били душевно болесни; 2. болке, које се дотичу мозга (по-

вреде главе, тешке болести са запаљењем мозга и т. д.); 3. Неврозе (епилепсија хипохондрија, хистерија и т. д.); 4. алкохолизам; 5. извесне телесне болести (главобоља, несаница, вртоглавица, грчеви, одузетост); 6. Халуцијанације; 7. Слаба интелигенција; 8. Типична периодичност извесних појава; 9. Особено држање и особен начин писања. (Наставиће се)

КРИВИЦИ

КАО СИМУЛАНТИ ДУШЕВНИХ БОЛЕСНИКА

од д-ра Карла Жауцнера

Ово, што ћемо сада изнети, може корисно послужити криминалистама, јер ће видети, са којом предострожности треба да доносе суд о душевном стању појединих криваца.

У психијатријској се литератури може наћи, да су симуловања поремећеног душевног стања веома ретка, па и кад дођу такви случајеви на посматрање, њих је врло лако одредити, да ли се у њих може сумњати или не.

Као лекар у грађанском и кривичном суду Градачком имао сам прилике да стекнем друго мишљење у том погледу, јер сам сваке године утврђивао по неколико лажних душевних побољевања.

Таквим сам швиндлерима правилно скидао образине и доказивао њихово душевно здравље, те љу бити слободан да изнесем овде неколико таквих случајева, који су нарочито поучни за правнике.

То су била већином лица под истрагом, а међу њима је било већ и осуђених, који су намеравали да избегну заслужену казну.

За стручњака ретко има тешкоће кад имају да донесу суд о симуланту који говори, али ствар је са овим тентку онда, када се има посла са лицем које само ћути и ни једне речи неће да прозбори.

Лекарев задатак једва у неколико олакшава та околност, што поменуте појаве обично не одговарају клинично познатим облицима тих побољевања, јер у казним заводима многа побољевања имају са свим особит и непознат карактер. К томе морамо додати још и то, да се у тим заводима не сме ничему поклонити вере; треба претходно све промерити и контроловати, па тек онда да се што год сме употребити.

По себи се разуме, да саучасници потпомажу своје другове на све могуће начине, не би ли само преварили лекара; врло је жалосно што морам константовати, да се и извештаји надзорне власти морају примати са великом предострожношћу и резервом.

Једне ми ноћи, тако, јави ноћна стража, да један апсеник, који је био под присмотром, непрестано нешто ослушкује на зиду, разговора с неким, игра етс. Ипак нисам одмах поверовао сувише фантастом описивању апсеничкога надзорника,¹⁾ који је био некада болничар у дому за умоболне, ма да су све околности указивале на то, да је све истина, а доцније сам се и уверио

¹⁾ Тај је надзорник желео да добије баш тада упражњено болничарско место, те се с тога хтео нарочито препоручити лекару.

да је све то била пука обмана. Поменути је апсеник био велики неваљац и често је бивао кажњаван; падало је у очи његово натмурено и душманско држање, а поред осталог жалио се како га ноћу узнемирују неки планински духови. Дуго сам посматрао тога човека, па кад сам био начисто с тим, да он симулује, казао сам му, да му то појављивање духова долази само отуда што је сувише цунокрван, те му по том одузнем од хране што сам више могао. Ти су му се духови све ређе и ређе појављивали, док најпосле нису са свим ишчезли. Од тада је прошло доста година; тај је симулант у току тога времена врло често допадао апсе, али му се духови никада више нису појављивали. Да је апсеник остао веран својој првој претварању, т. ј. да је само слушао духове како говоре, можда би се овај случај тешко могао одредити, али он је ишао све даље и даље, те је ствар узета као озбиљна; он се за то осетио већ скоро сигурним, па је причао опширно не само како чује духове, већ их и види, осећа, домаша етс. и тако се издао као симулант. —

Пре неколико година појави се у Грацу једна велика варалица. Живео је на великој ноzi, издавао се за инжењера, увукао се у најбоља друштва и постао младожењом једне врло лепе девојке, чији је отац био виши интендант. Шта више имао је толико дрскости, да је учинио подворење шефу полиције.

Овај се последњи јако интересује за новог познаника и у скоро за тим стрпаше у апсу упознатог браварскога помоћника. На жалост дотле су већ многи трговци платили знатним сумама, а лепа млада чашћу својом.

Апсеник је тврдио, да је пређе био лојач машина на једној лађи, те да од тога доба с времена на време олако помера памећу. Пошто се ништа није могло сазнати о његовој мрачној прошлости, а описивањима његовим није се смело поклонити вере, то му би стављено до знања, да се ти његови наступи морају подврћи лекарском посматрању, и да ће ствар у брзо бити јасна, пошто се наступи такве врсте обично у веома јаком степену појављују у затвору. Апсеник брзо постаде нестрпелив и наступ му се појави. Раздраженост му се појачала, добио је наступ ужасне главобоље и страшнога беснила; за то се време дерао, лупао, ударао главом о врата и при том се повредио, те је морао бити силом спречаван у томе.

У току посматрања све се јасније видело, да је лудило само извештачено, а ја му објасним да сада може и главу разбити, али да мора бити миран, иначе ћу га дати везати. Он прими к знању то моје објашњење и полако престаде са својим изигравањем. Више се ништа на њему није могло приметити, што би падало у очи.

И у овоме је случају претераност рашчистила ситуацију, као и неслагласност, пошто је апсеник и поред ужасне главобоље лармао; симуловање се овде издало и тиме, што је симулант изигравао потпуну збуњеност, а овамо је познавао околину и ситуацију. —

Једнога се дана појавио у болесничкој соби један опасан зликовац, који је по својем дивљем изгледу и несразмерној телу веома

лично на орангутана. Израз му је лица био мрачан и непрестано је трапао око стола; кад га је ко посматрао, он је убрзаво ход, а кад је ко покушао да га фиксира страшно се плашио и трчао унаоколо као згранут. Храну, па чак и чорбу, узимао је руком, направивши од длана облик кашике, а и иначе се понашао као каква животиња.

Ма да ништа није говорио, већ је још једино проктао, и ма да је свакога фрапирао својом баснословном неуморношћу, ипак је било очевидно његово симуловање, и најзад, после неколико недеља, би окончана та жалосна игра — одузимањем хране. Осуђеник је напоследку тотално погружен молио лекара за опроштај, извињавајући се, да се није умео на други начин помоћи, пошто му предстоје десет година робије, а он их неће моћи издржати. —

Чини ми се, да сам највећу снагу воље, коју сам икада у животу видео, нашао код једнога окорелог лопова, који је на супрот своје занату имао са свим контрастне племените карактерне црте.

Исти је терао занат са једним својим другом и обично је драговољно, са пуно пожртвовања, узимао сву кривицу на себе. Кад га је полиција опет ухватила и суд га на вечиту робију осудио, латио се спасоносног средства да се направи као мртав. Читаве је недеље дана лежао на леђима непомично на својој сламњачи, са избеченим очима и ни на шта није реаговао. Брзо га је снага изневерила, омршавео је, осушио се, почео добивати ране, добио је запаљење очију, дебеле красте у носу етс.

Млеко, које су му сипали силом у уста да га хране, гутао је само онда, када би му пало право у ждрело, иначе га је пљувало. Ипак је изгледао сумњив тај тешки болесник, јер је преко ноћ нестајало неприметно измерене воде и намерно на парчиће исеченога хлеба. — Пошто су сви покушаји и сва строгост остали без успеха, употребљен је електрицитет за надражај мишића на рад. Ну ни после више таквих покушаја није се успело да болесник прима храну, нити да се чисто држи. Кад је однесен на претрес, за све је време седео потпуно нем и без икаквога учешћа.

Друг је његов употребио ту прилику, те сву кривицу свалио на њега, и чак се у томе узбуђењу усудио да изговори реченицу: „Да сам могао и слутити, какву опасну змију храним на својим грудма, заиста...“ етс.

Ну овај и у пркос свему томе ненагусти своју улогу, ма да се мени учинило да сам му на лицу приметио, да му је у грудма беснила ужасна душевна борба.

Осуђен и враћен у затвор прекиде на степеницама своје ћутање, управивши апсеничком надзорнику неколико тако карактеристичних и тривијалних речи, да је ствар постала са свим јасна. Од тада је осуђеник постао здрав и разуман. —

Није никаква велика реткост, да праве злочивачке природе осећају јаку ревност у дужности, драговољно пожртвовање, љубав према ближњем, правдољубље итд., а да напротив људи, који никада пређе нису имали грехова, на један пут извршују најодвратније злочине. Један ми је старац на последњем часу са захвалошћу и с бескрајним болом причао, да је из нужде и невоље постао злочинцем, да је пређе био човек

без погрешака, као и то, да сигурно никада не би постао убицом, да му је икада у животу ишло тако добро као сада у затвору. Да би дошао до неколико форината убио је једног невиног човека и његово дете, а да га остали чланови породице не би издали, закључао је кућна врата и запалио кућу, која је имала прозоре са гвозденим решеткама. Кома је познато, како може да буде ужасна невоља, томе ће бити појмљиво, да од поштених људи ударом неумољиве судбине могу постати најзад и животиње. — (Наставиће се)

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

Слике из Јабланице.

од Д. С. К.

II

„М У Ш А“

Имао сам да извршим једну забрану у В—су, скоро на самој граници Турској.

Како сам из Лебана пошао мало доцније, то сам у В—се стигао скоро пред сами мрак.

Намучен сунчаном жегом и јахањем од неколико сати по врлетном и незгодном путу, једва сам чекао да се прихватим оне злехуде вечере, што је могао да спреми Наћа механџија, па да легнем да се одморим.

Истина, место кревета и душека беше прострто сено у једном углу собе, преко којег је бачена једна шареница, али је за уморна човека и то доста.

У осталом, служба полицијских чиновника таква је, да се они брзо свикну са свима незгодама, што их пружају наше уређене друштвене прилике.

Легао сам у овај кревет наших пратаца са намером, да одмах заснем, али ми се то никако није дало. И ако сам био јако уморан, опет ме сан није хватао.

Пријатан мирис од свежег планинског сена, на коме сам лежао, мешао се са прилично хладним ноћним ваздухом, који је струјио кроз отворен прозор, и освежавао ме и појачавао моју уобразиљу.

У мислима сам прелетао далеку прошлост српскога народа; сећао се славнога доба српске моћи и величине; сећао се српских великана, који су некада господарили овим крајевима, па то поредио са садашњошћу, и скоро заплакао, пред јавом, коју гледам.

Да, од оних хероја, што су некада дизали и проносили славу Србије кроз балканско полуострво, роштво је начинило туђинце и по вери и по језику — све је то данас Арнаути.

Неколико села, кроз која сам прошао, све су сада сами Арнаути, и ако и данас многе куће чувају као реликвију, по какву поповску капу, која је сведок, да су далеки претци били Срби, па још свештеници.

Мислећи о прошлости, са свим природно, мислио сам и о будућности нашега народа.

Уобразиља је стварала Велику Србију Душанову; ја сам гледао Призрен као пред-

стони град Србије, сањао о сретним данима, који Српству предстоје, кад се на пољу зачу громки пуцањ пушке, који ме истрже из ове сањарије.

Скочим из постеле и пођем у механу, да видим шта је.

Чим сам отворио врата од собе, кроз коју ми је ваљало проћи до механе, ја чух један ужасан жагор у механи, кроз који се пробијаше један танак, скоро детињи глас, узвикујући: Мушо, о Мушо, јеси ли жив чбче?

Кад уђох у механу, онај се свет притаја и размаче у страну, а на средини механе стајаше човек у арнаутском оделу, са белим ћулавом на глави.

Изненађен мојом појавом, он се обазре лево и десно, па учини један корак натраг и опет стаде као укопан.

И сам се незгодно осећах, јер не знах у чему је ствар, те се окретох општинском писару, који се беше издвојио из гомиле и пошао к мени, и питах: одакле је овај Арнаутин и ко је пуцао.

„Није Арнаутин господине“ зачу се глас свију присутника, то је Мушо, наш Мушо, одолен из В—са.

Па добро, рекох, кад није Арнаутин, што је у овом оделу?

На ово питање не добих одговора. Сви се они људи згледаше међусобно, па онда у Муша и он у њих, али нико ништа не говори, да ја незнах, шта се све овде може радити.

Понових питање и самом Мушу, али он погледа редом оне људе, па ће рећи: „не умијем ти казати господине ни ја“.

Цело држање Мушино и збуњеност оних људи казиваше ми, да има нечега, што су ради да прикрију од мене, па да бих сазнао шта је, ја рекох пандуру: „терај Муша у апс, па ће сутра казати шта је“.

„Не, тако ти Бога господине, нијесам ништа крив“, рече Мушо чисто јужним наречјем (сви су скоро били досељени из Ц. Горе). „Хтели су ови људи дувана, па мене нашли манита, те у мало не изгубих главу“.

Моја се радозналост појача, и ја са више озбиљности него дотле заповедих да каже у чему је ствар.

„Е кад се мора казаћу ти“, и онда поче причати:

„Нестало, господине, дувана овим сељанима, а нестало и пара. Стругасмо симсије (велике луле) и пушисмо онај гар, што се по њима беше нахватао, па се и то истроши. Секосмо после чибукке, докле год беху дуваном надимљени и пушисмо, па и тога нестале. Што ћемо сада, питасмо један другога?“

Од некуд паде на памет ономе Јагону Ђуровићу луда мисао и узвикну: да продамо Арнаутима нашега Муша за дуван. Ето, рече, он зна арнаутски, па ћемо казати да је био заробљен од Москова, па пуштен и дошао међу нас. Казаћемо е је учинио трошак стотину гроша, па ћемо им тражити толики откуп, и Арнаути ће га дати, да им само овај не робује. Ако немају пара, рећи ћемо да нам даду товар дувана, па ће бити целоме селу. Али (хоћеш ли) Мушо, питаху ме сви, па ти је отуда лако побећи?

Мени се, господине, учини овај предлог згодан и ја га примих од речи.

Да се смијемо после, мишљах ја, кад отуда побегнем, како смо грдно преварили Арнауће.

И што рекосмо учинисмо.

Миле Јовов, онај господине, што стоји онде у ћошку, показујући руком на њега, узео је на се, да то саопшти Арнаутима из села Мр.—ћа. Он с њима шверцује све што се украсти може, па се познају.

Шта је он радио ја не знам, тек сутра дан рече ми да идуће ноћи треба да будем готов, да ме даду Арнаутима, а да он прими товар дувана.

Да ти право кажем, господине, ја дотле мишљах све је шала, али од како ми он рече е је свршио ствар, мени цела ова ствар изађе другчије.

Ја осећах, да може бити некога зла. Ако сазнаду Арнаути шта је у ствари, оде моја глава, и ја се решавах да све ово баталимо, али ми Миле и Јагош рекоше е сам плашљивица, као да сам из љешанске пахије (у Ц. Гори) и ја се заклек Св. Петром, да ћу ићи на што буде. И јуче на ноћ, господине, одведоше ме на границу.

Између караула М. и С. пређосмо у Турску, неонажени ни од наше ни од Турске страже, све до Англетевог чесме.

Ту су нас чекали Арнаути. Беше их око десетак.

Миле приђе једноме од њих и рече: „Комшија, ево предајемо вам роба московскога; чувајте га ка' и ми што смо га чували“.

Мене гурну Јагош у леђа и ја приђох ближе Арнаутима. Пошто их поздравих по њихову адету, они се изљубише са мном, па рекоше двојици да ме воде, а они ће, вели, да претерају коња с дуваном преко границе, да не би стража наишла.

Ја пођох, а срце ми стеже неки враг, ка'да су ме конопцима везали. Ноге ми дођоше мале као у детета и једва сам мицао. Тек тада осетих сву величину погрешке, коју учиних и просто очајавах, али се више није имало куд.

Након пола сата, стигоше нас и остали Арнаути, а пред нама на по сата чујаше се лавез паса, што казиваше да смо близу села.

На послетку стигосмо у село.

У једну од првих кућа уђоше моје вође, па и ја са њима.

Ту нас је чекала добра вечера, али мени се није јело. Ја сам једнако мислио, како ћу одавде побећи.

На наваливање њихово, морао сам им причати измишљену причу, како сам заробљен и шта је све било са мном.

Ево ме, рекох, сада истина далеко од мојих Хота где сам рођен, али хвала Богу међу браћом сам.

То одушеви све, и домаћин скиде са чивилука један револвер, ево ови којим сам сада пуцао пред механом; и даде ми га, да не будем без оружја, па ме уведоше у собу, где ћу спавати.

Ту ми дадоше и ово арнаутско одело, па ме оставише.

Целе ноћи нисам заспао, али не смедох ни изаћи, јер не познавах прилике у двојришту.

Данас су ме водили по селу и частили, а вечерати смо требали код истог Арнаутина, где сам прву ноћ ноћно.

Пре вечере улучим прилику и умакнем. Ево већ скоро пет сати ломим се планином, док доведе дођох, сретно прошав и турску и нашу стражу, али која вајда кад си ти господине све ово сазнао, те ћемо сада по капати по апсанама као кријумчари дувана“.

Кад он овако заврши своје казивање, ја улутих поглед на све присутнике, хтејући да проверим: да ли је ово истина.

„Тако је, господине“, зачу се из свију грла одговор, и амана ти, немој дати да сада пропаднемо.

У сваком другом случају, прича би ова изазивала смех и мој и других слушалаца, али у моменту кад сам ја слушао, ја сам био без осмеха.

Запрепашћен дрском шалом, коју су ови људи одиграли са Арнаутима, доводећи у питање чак и живот једнога наивног али честољубивог човека, ја сам стављао на другу страну и величину греха, што су га према држави учинили, кријумчарењем дувана, и стајао сам непомичан и без речи.

Борио сам се између дужности и народних осећаја, и ови последњи бејаху, признајем, јачи.

Лаку ноћ браћо и пријатан вам дуван, рекох им на послетку, и одох у своју собу.

Шведска жигица

криминална прича Антона Чехова

(Наставак)

5.

— Чујте, смилујте се на мене! Ево, вечера је готова! Седите па вечерајте!

Истражни судија и Дијуксовски седоше за сто.

Дијуксовски нали себи једну чашицу ракије, истеже се и рече:

— Знајте дакле, да је оно треће лице, које је учествовало с оном битангом Псијековом и давило — била једна женска! Дакако! Ја говорим о сестри убијенога, о Марији Ивановној!

Чубиков се загргну ракијом и гледаше укучено у Дијуксовског.

— Чујте... мени се чини, да ви нисте...? Ваша глава... да није...? боли ли вас?

— Потпуно сам здрав. Добро, рецимо да сам ја сипао с ума — али чиме би ми објаснили њену забуну, кад смо дошли к њој? А како би објаснили што није хтела дати никаква објашњења? Рецимо да су то биле само лудорије — врло лепо! дивно!

— Али, молим, сетите се само какав је однос владао између брата и сестре! Она је мрзела брата! Она је православна Хришћанка, а он је био распуштен, безбожан човек... Ту и лежи извор мржњи. Кажу чак да ју је хтео убити, да је он љаво. Он се и у њеном присуству бавио спиритизмом!

— Па, шта излази из тога?

— Зар не разумете? Она је побожна, те га је убила из фанатизма! Није само, да је убила разуздана, недостојна човека, већ је и свет ослободила једног антихриста — и у томе је, мисли она, њена заслуга, њено верско јунаштво. Ох, ви не познајете

побожне старе уседелице. Читајте само Достојевског! Па шта пише Лесков, а Печерски!... Она, и само она била је то —

главу бих своју дао. Она га је удавила! Ох, пакосна жена! Није ли она можда само с тога стојала пред Богородичином сликом, да би сакрила очи, кад смо ми улазили? „Тако ћу се начинити и молити се Богу, а они ће мислити, да сам мирна и да их не чекам!“ То је испод свих злочинаца. Драги Никола Јермолаићу! Мили мој! Предајте мени ту ствар! Пустите ме да је до краја изведем! Мили мој! Ја сам почео па ћу је и довршити!

Чубиков махну главом и намршти се.

— Знамо ми и сами да изводимо тешке послове, рече он. А ви не мешајте се у оно што није ваше. Пишите како вам ја диктирам, то је ваш посао.

Дијуксовски затвори врата и удаљи се.

— Паметан деран! прогунђа Чубиков, гледајући за њим. Мудар дечко! Али усидана глава! Морам му на вашару купити једну табакеру...

Сутрадан изведоше пред истражног судију једног младог сељака из Клаузовке. Глава му беше велика а усне као у зеца. Рече да је он чобалин Данило и каза ово:

— Био сам пијан. До по ноћи седео сам код мог кума. Враћајући се дома онако пијан узем да се купам. Купам се ја... и гледам! Насипом иду два човека и носе нешто црно. „Хеј!“ викнух им ја. Они се уплашише и побегоше на врат на нос ка Макаријеву врту! Убио ме Бог ако они нису носили нашег господара!

— Ви сте убеђени о Васијековљевој и Николиној кривици, рече он, нервозно чупкајући своју младу браду. Зашто не можете убедити себе и о кривици Марије Ивановне? Ваљда немате довољно доказа, или шта?

Не кажем ја, да нисам убеђен. На против, убеђен сам, али је тешко у то веровати... Стварни докази недостају а цела она филозофија... фанатизам, то...

— Вама одмах треба дати секиру, крваву мараму!... Ах, ви правници! А ја ћу вам ипак доказати! Ви ћете одна престати да с омаловажавањем говорите о психолошкој страни ове ствари! Ваша Марија Ивановна отпутоваће у Сибирију! Ја ћу доказати! Није ли вам довољна филозофија, ја имам и материјалних доказа... Доказаћу ја вама, да је моја филозофија исправна! Допустите ми само да наставам!

— На шта сад опет мислите?

— На ону шведску жигицу... Ви сте заборавили? Али ја нисам. Дознаћу ја ко ју је запалио у соби убијенога! То није учинио ни Никола ни Псијеков, јер се код њих за време ревизије није нашло жигица; то је учинио трећи, а то је Марија Ивановна! А ја ћу то доказати!... Допустите ми да мало прођем кроз срез и да потражим...

— Добро, седите... Да почнемо саслушање.

Дијуксовски седе и тури свој дугачки нос у акта.

— Нека се изведе Никола Тијетијехов! викну истражни судија.

Изведоше Николу. Он је био блед као крпа. Дрхтао је.

6.

— Тијетијехове! поче Чубиков. У години 1879 судио вам је суд првога округа због крађе и осуђени сте на робију. У години 1883. поново сте кажњени затвором

због крађе, а сад сте и опет у тамници... Ми знамо све...

На Николином лицу огледало се чуђење. Зачуђавао га је свезнајући судија. Али ускоро то чуђење промени се у ужасну погруженост. Он поче да стење и замоли, да му се допусти да изиђе на поље, да се умије и умири. Изведоше га.

— Уведите Псијекова! заповеди истражни судија.

Уведоше Псијекова. Лице тог младог човека беше се за последњих дана врло изменило. Био је мршав, блед, образи упали. У очима се огледала апатија.

— Седите, господине Псијекове, рече Чубиков. Ја се надам да ћете данас бити разборитији и да нећете порицати као до сад. До сад сте одрицали, да сте суделовали у Клаузовљевом убиству, ма да против вас говори хрпа доказа. То није pamетно! Признање умањава казну. Данас говорим с вама последњи пут. Не признате ли, сутра ће већ бити доцкан. Дед, кажите нам...

— Ја не знам ништа... Не знам ни каквих бисте доказа могли имати, прогунђа Псијеков.

— Узалудно! Дакле допустите ми да вам испричам како је то било. У суботу у вече седели сте ви у Клаузовљевој соби за спавање и пили с њим ракију и пиво. (Дијуковски упре свој поглед у Псијековљево лице и не скидаше га за цело време разговора). Никола вас је послуживао. У један сахат рекао вам је Марек Ивановић, да хоће да спава. Кад је он изувао ципеле и издавао вам наредбе за сутрашњи дан, ви и Никола сте на дати знак докопали пијаног господара и оборили га на постељу. Један од вас сео му је на ноге, а други на главу. У том тренутку ушла је с поља једна вама позната женска у црној одећи, која се с вама још раније договорила да суделује у том злочину. Она дочепала једно узглавље и поче га давити. За време борбе угаси се свећа. Тада извади та женска из шпага кутију са шведским жигицама те опет запали свећу. Је ли тако? Видим по вашем лицу да истину говорим... Кад сте га удавили и уверили се, да више не дише, извукли сте га кроз прозор и положили га крај репуха. Бојећи се да не оживи, ту сте га заклали неким оштрим инструментом. После сте га однели даље... Пренели сте га преко плота... Ишли сте путем... по том напипом. Кад сте били тамо, уплашио вас је један сељак.

Псијеков је био блед као крпа и стојао је непомично.

— Не могу више ни да говорим! промуца он. Добро... тако је... Идем само на поље... допустите ми...

Псијекова изведоше на поље.

— Напоследку је признао, рече Чубиков, испривши се задовољно. Издао се! Како сам га вешто надмудрио. Тај је пао у клопку...

— Па чак није порицао ни то да је била она женска у црној хаљини! рече смејући се Дијуковски. Али мене јако мучи она шведска жигица! Не могу више да издржим! Збогом! Ја одох!

Дијуковски тури капу на главу, седе у кола и одвезе се. Чубиков сад поче да испитује Акулку. Али Акулка изјави, да она не зна ништа.

— Ја сам живела само с господарем, а иначе ни с ким! рече она.

Око шест сахата у вече врати се Дијуковски. Никада није био тако узбуђен. Руке су му дрхтале тако јако, да није био кадар да скине огртач. Образи му се бежу зажарили. Видело се да се не враћа без новости.

— Veni, vidi, vici! узвикну он, утрча у Чубикову собу и седе на једну столицу. Кунем се својом чашћу, да сад и сам почињем веровати у своју генијалност. Чујте, чујте и дивите се, старче! У вашим рукама је већ троје... зар није тако! Напао сам четвртог, управо четврту, јер то је једна жена! И каква жена! За један загрљај њених руку дао бих десет година свог живота! Дакле... чујте... Отишао сам у Клаузовку и почео обилазити то место. Уз пут сам походио све крчме и винарске радње и свуда тражио шведских жигица. По двадесети пут губио сам наду и опет је добијао. Цео дан сам тумарао и тек пред вече нашао сам што сам тражио. Неке три врсте одавде. Пружише ми једно пакло од десет кутија. Али једна кутија беше мање... Ја тад упитах: »Ко је купио ову кутију?« »Та и та...« »Је ли јој се допала?«... Мој драги Никола Јермолаићу! Шта све понекад може учинити један човек, који је истаеран из богословије и који се сит начитао Габоријоа. Какав недостижан ум! Од данашњег дана почињем себе уважавати! Уф... Дакле хајдмо!

— Куда?

— К њој, к тој четвртој... Морамо похитати, иначе ћу изгорети од нестриљена! Знате ли која је то! Нећете погодити! Млада женица нашег полицијског комесара старца Јеворава Кузмића, Олга Петровна — дакле, она је та! Она је купила ту кутију жигица!

(Свршиће се)

ИЗ МЕМОАРА Г. ГОРОНА

ДРУГИ ДЕО

КРОЗА ЗЛОЧИН

ПРВА ГЛАВА

Три жртве

Читање је прекинуто на претпоследњој страни, 289.

Еле, у последњим редовима те главе биле су ове речи:

»И Жил, устав са постеље, погледа своју љубазницу спрам светлости од лампе и рече у себи:

»— Да, спава...

»Па, зграбив нож са дршком од слонове кости, убије је.«

Најчудније подударности у времену које измишљају писци романа никад неће доспети до драматске интензивности самога случаја.

Између два прозора, стајала је каса, затворена у орман од црно обојена крушкова дрвета чија су ошкринута врата, тако исто, носила траг од прстију убилчевих.

У соби Анете Гремеретове, на постељи на којој је била опружена лешина мале Марије, покушише окрвављене свеске од катихизиса који је кукавна девојчица читала

пре по што ће заспати, јер је ускоро хтела да иде на прво причешће!

Међу тим, г. Гијо, држећи у руци испите којима је г. Кренд одмах у јутру подвргао вратаре и слуге, већ беше отпочео борбу са овом неизбежном тешкоћом: утврђивање каквог од прилике тачног обележја осумњичења убијце!

Ах! роман код вратарке! какав страшан и опасан предговор свима истрагама! И како сам тада јасно разумео оно што сам већ био назрео забављајући се проучавањем ствари Тропманове: обележавања немају никакве вредности с гледишта полицијског и оговарања добрих жена у кварту служе обично само на то да пруже јаке аргументе пакосним адвокатима!

У овај мах нарочито, оговарања узеше на један мах велику важност, јер су била прибележена у службеним испитима полицијског комесара, и, јер су најзад дала маха стварању једне праве легенде... легенде о некаквом првомастом човечуљку.

Вратар Захарије Лакаријер рекао је:

— Око једанаест часова, зазвонило је: један човек прође поред мене. Огрлица од горњег капута била му је задигнута, шешир му је био висока облика. Изгледао ми је са свим као човек од реда. Он довикну: »Госпођа од Монтија«, не питајући за спрат.

Гас се већ беше угасио на степенима; Захарија Лакаријер тврдио је да није опазио боју горњег капута, али му се чинило да се сећа да је тај човек носио свилену мараму или некакав огртач суре боје.

— Био је крупне снаге, додавао је, и имао је црне бркове.

Али исказ вратарке Јелисавете Пуленове, жене Лакаријерове, био је у неколико друкчији.

Ова је, 8. марта, видела једног човека малена раста кад је долазио у походе г-ђи од Монтија.

— Био је кестењасте боје и ситан, рече ова. Па ипак, уверена сам да је тај исти!

За што? тек куварица, тетка Антонија, како су обично звали у кући, објаснила како су крупан црномањаст човек и ситан човечуљак кестењасте боје били иста личност.

Та добра жена, сва под утиском узбуђења и туге што је изгубила једно тако добро место, збуни се у својим објашњењима.

— Јест, видела сам код госпође једног црномањастог човечуљка; не бих га познала. Није био од отмена света. Госпођа од неког времена беше изменила своје навике. Примала много света. Анета је говорила: »Госпођа ће дати прилике да нас убију, код света који прима.«

Вратарка и куварица нису се слагале чак ни у боји косе малаго човека. Међу тим, обе су тврдили да је носио надимак *Грингале*. Вратарка беше рекла г. Кренд-у да мисли да се мали црномањаст човек попео синоћ уз степенице. Пред истражним судијом није тврдила тако одсудно; најпре је рекла јест, па после није.

Имали смо дакле, као знаке, само то противречно обележавање и сумњиве предмете које беше оставио убијца. То је било мало. У толико пре што куварица беше отишла горе да легне око десет часова, док је *Госпођа* још била са једним од својих

пријатеља, са једним чак од најстаријих пријатеља, чије име саопштити, и који је био негдашњи коњарски трговац, г. Х...

Куварица је видела кад је сишао доле г. Х... око десет и по часова, те он није могао бити убијца; био је познат у кварту и тако частан да није било могућности за такву сумњу.

— Па онда, као што је говорила стара собарица, прошло је много света кроз кућу од оног тренутка кад је госпођа осетила болове у срцу.

Једна белешка писана руком г-ђе од Монтија потврди нам ту појединост. Ево те чудне исповести, која показује душевно стање једне жене из полу-света у љубавну јаду:

»Сестра ми је умрла 28. фебруара 1886. г.

»Д... ми је здружио срце 3. фебруара 1887. године.

»Желела бих умрети.

»Трудићу се да га заборавим, иначе била бих у стању убити се.

»Ја, која сам плакала само кад ми је умрла мати, сестра, и три пут од љутине, плачем сада сваки дан.

»Д... је отишао јутрос у девет часова; добила сам наступ суза за читав један и по час после његова одласка.

»Нећу да он види колико патим; не воли ме довољно, не би разумео. Кад има храбрости другу да воли, мора да ме не воли.

»Чинила сам што сам могла да бих одмах узела другога, да се осветим, па нисам могла.

»Шта ли ће са мном бити на дан његова венчања? Какву ли ћу ноћ провести осећајући да је он у наручју друге жене? Ако будем сама, шта ћу учинити?

»Увек сам се подмевала љубави других; јесам ли довољно кажњена? Нисам себе сматрала за способну да се и сама заљубим.»

Роман код вратарке продужио се сведоцима суседа. Ваљало је, пре свега, утврдити једну потребну тачку: сазнати да ли није било могућно да се, од одласка г. К... старог заштитника г-ђе од Монтија, каква друга личност осим малог или крупног, црног, плавог или кестењастог човека, увуче у кућу; наизад требало је да се лекарске тврдње допуне сведоцима. Потребно је било утврдити тачно час кад је злочин морао бити извршен. (Наставиће се)

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Паника и крадљивци. — У једној цркви у Палерму, у Сицилији, направио се о Божићу прави дар-мар. За време литургије, при којој се молила огромна маса света, зачу се очајни крик: »Свод се руши!...«

Како се у Италији у последње време одиста порушиле неколике јавне старе грађевине, није никакво чудо, што у цркви настаде страшна паника. Жене и деца нарочито нададоше дреку. Многе жене попадаше у несвест. Једна девојчица толико је била пригњечена и изгажена, да је после неколико часова изданула. Нека трудна жена, опет, срозала се поред једног стуба и ту родила пре времена...

Наизад се виде, да од рушења нема ништа, и свет се мало прибра и стаде сти-

шавати, јер је ретко који био изишао напоље, пошто су се на вратима заглавили. Кад се, дакле, поврати мир, нађоше, да сви сводови стоје на своме месту, али многи опазинше да њихови сатови, игле, гривне кесе и скупоцене мараме ни мало нису на своме месту.

Насигурно се мисли, да су какви лупежи намерно изазвали ту гунгулу и метеж, како би у општој паници и забуни дошли до доброга ћара.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I.

»Општина н-ска, пресудом својом Бр. 1456, осудила је Павла Јовића, из Гвозденовца, на десет дана затвора и накнаду штете, за крађу.

Кад је пресуда саопштена тужиоцу и окривљеном, онда је тужилац овростио окривљеном и казну и досуђену накнаду штете.

Настаје питање: да ли приватни тужилац може опростити окривљеном и казну по пресуди, која није била постала извршном, и да ли за ово дело важе одредбе § 33 крив. суд. поступка?»

II.

»Једно лице осуђено је на три дана затвора, за дело из §. 375. а кр. законика јер је заузело извесно општинско земљиште.

Пресуда је постала извршном, и од дана извршности па за месец дана, по њој није ништа рађено.

Кад је после месец дана позвано ово лице да издржи затвор, оно је поднело лекарско уверење, како је болесно од такве болести, да се за два месеца не сме затварати без опасности, да за живот наступе незгодне последице.

Ако би се, сада, из ових разлога одустало од извршења пресуде, онда би пресуда застарила по §. 396. кр. закона, а то се, опет, не сме дозволити, јер би онда одговарао овај, који би дозволио, да пресуда застари.

Настаје сада питање: шта треба радити, па да се и пресуда изврши, и здравље осуђенога не доведе у питање?»

III.

Кад општински одбор, по чл. 110. закона о општинама, избере за општинског благајника једнога од писара општинског суда, може ли овај писар бити благајник и примати плату и писара и благајника. Даље, може ли се писар или деловођа не примити благајничке дужности, и шта ће бити, ако им одбор не уважи оставку? И, на послетку, ако би за благајника био изабран један од кметова, има ли он права и на кметовску и на благајничку плату, или само на једну и на коју од ових двеју?»

IV.

Управитељ мир-ске основне школе у једном срезу окр. пожаревачког, станује у самој школској згради. За огрев свога стана, као и за све друге кућевне потребе његове овај учитељ троши школска дрва, која се купују за новац из школског буџета. Међутим, овај исти учитељ прима по буџету школском на име станарине и огрева по 20 динара месечно.

Настаје питање:

а, да ли овом учитељу у опште припада награда за стан и огрев, кад он то прима у природу;

б, ако не припада, онда ко је одговоран што се њему овај додатак издаје; и,

в, чини ли и какву кривицу сам учитељ, кад свесно прима оно што му не припада, и коме се треба жалити, да се ово стање преиначи?»

На ова питања одговарамо:

I.

Кад год није случај §. 234. 5. и 6. крив. законика, приватни тужилац не може опростити казну, досуђену за крађу, ни пре ни после ове, јер се крађа казни по званичној дужности, у општем — јавном интересу.

Према томе и у овом конкретном случају, приватни тужилац није могао опростити казну.

Што се тиче накнаде штете приватни тужилац може одустати од тражења и после и пре пресуде.

У овом случају, у осталом, не би могло бити речи о опрштају казне ни по томе, што пресуда није постала извршном, јер је њу старија власт могла поништити.

II.

Ни у III. части кривичног закона, која говори о иступним делима, ни у полицијској уредби, која служи као поступак општинским и полицијским властима, нема одредбе, која би казивала, како ће се поступати са оним иступником, који докаже, да је болестан, и да би затвор погоршао његово здравље.

Стоји, истина, у §. 40 полицијске уредбе, да полицијска власт, односно она, која је пресуду изрекла, може паредити извршење ове где хоће, те би се у вези са §. 44. и 49. исте уредбе могло узети, да је у оваквим случајевима могућан домаћи затвор или замена казне. Али, како су ове одредбе свакако замењене доцнијим доношењем §. 312. крив. законика, који ништа не говори о начину извршења иступних пресуда, то су овде могућна свега два случаја:

а, да се казна затвора замени новцем у смислу §. 315. кр. законика, и без нарочитог захтева осуђеног, констатујући нарочитим решењем, да се ово чини због тога, што је он болестан, а одлагањем извршења застарила би пресуда; или,

б, да се стави у затвор, па да се упути у болницу као болестан, где би под надзором власти издржао затвор лечећи се једновремено.

III.

Општински деловођа или писар, не могу бити благајници, јер се не бирају на начин, прописан чл. 110. закона о општинама, већ их поставља и отпушта општински суд.

Ако би они били изабрани од стране одбора, онда би морали дати оставку на положај деловође или писара, и задржати положај благајника, јер и кад не би стајао разлог из тачке прве овога одговора, не би се ово могло допустити ни по томе, што би им дужности благајничке заузеле све време рада, те не би могли одговарати дужностима деловође и писара.

Из горњег разлога писар се може не примити благајничке дужности.

Да ли ће кмет, изабран за благајника, имати какву награду и за благајничку дужност, то се регулише буџетом и одборским одлукама, с обзиром на величину послова и одговорност, коју ова дужност доноси.